THE HOUSE INSIDE US

DEEL II

DRUMPEL 7

Die Huis Binne-in Ons

Vir baie jare het ek geglo dat die geheue ’n argief was.

’n Houer.

’n Soort innerlike pakhuis waarin feite, name, datums, gesigte en episodes bewaar word.

Dit was ’n ordelike siening.

Rasioneel.

Selfs gerusstellend.

Toe het die tyd my iets anders geleer.

Die geheue bewaar nie.

Die geheue woon.

Dit is nie ’n argief nie.

Dit is ’n plek.

En soos elke plek het dit kamers.

Gange.

Deure.

Vensters.

Sommige word dikwels oopgemaak.

Ander bly jare lank toe.

Totdat iets, skielik, hulle weer oopmaak.

Dit kan ’n reuk wees.

’n Straat.

’n Foto.

’n Woord wat verstrooid gehoor is.

Skielik is ons nie meer in die hede nie.

Ons het na elders teruggekeer.

Nie fisiek nie.

Innerlik.

En dit is verbasend hoe daardie plekke bly voortbestaan.

Ek onthou oomblikke wat ek gedink het ek vergeet het.

Onbeduidende tonele.

’n Tafel.

’n Stem.

’n Halfoop deur.

’n Gewone dag.

Vir dekades bly hulle stil.

Dan kom hulle na vore met ’n byna onrusbarende presisie.

Asof hulle bly wag het.

En miskien is dit juis so.

Miskien vergeet die geheue nie werklik nie.

Miskien selekteer dit.

Dit bewaar.

Dit wag.

Ek het lank genoeg geleef om mense te sien verdwyn.

Plekke transformeer.

Stede verander van gesig.

Hele wêrelde los op.

En tog het iets gebly.

Die geheue.

Nie as nostalgie nie.

As kontinuïteit.

Nostalgie kyk terug.

Die geheue verbind.

Dit is ’n belangrike verskil.

Vir jare het ek mense waargeneem wat deur die verlede gevange gehou is.

En ander wat deur die verlede verlig is.

Die eerstes het probeer terugkeer.

Die tweedes het gebruik wat hulle beleef het om die hede beter te verstaan.

Die geheue kan albei dinge doen.

Dit kan ’n tronk word.

Of ’n biblioteek.

Dit hang af van hoe ons dit gebruik.

Met verloop van tyd het ek die tweede moontlikheid begin verkies.

Ek wou nie in die verlede leef nie.

Ek wou daarmee in gesprek tree.

Want elke ervaring laat ’n spoor agter.

Elke ontmoeting laat ’n spoor agter.

Elke liefde.

Elke fout.

Elke vertrek.

Elke verlies.

Elke sukses.

Alles laat iets agter.

En wat dit agterlaat, bly ons beïnvloed, veel meer as wat ons ons voorstel.

Soms het ek myself afgevra hoeveel mense nog binne-in ons leef.

Nie dié wat teenwoordig is nie.

Dié wat afwesig is.

’n Vader.

’n Onderwyser.

’n Vriend.

’n Geliefde.

’n Kollega.

’n Toevallige teenwoordigheid.

Baie is al jare gelede weg.

En tog bly hulle praat deur die besluite wat ons neem.

Deur die waardes wat ons verdedig.

Deur die beginsels wat ons kies om nie te verraai nie.

In hierdie sin is die geheue bevolk.

Ons is nooit alleen daarbinne nie.

Ons dra hele onsigbare gemeenskappe met ons saam.

Tydens my reise het ek baie plekke besoek.

Sommige manjifiek.

Sommige vergeetbaar.

Sommige onmoontlik om te verduidelik.

Mettertyd het ek ’n eienaardige verskynsel ontdek.

Werklike geografie en innerlike geografie val selde saam.

Daar is stede waarin ek jare gewoon het en waarvan ek min onthou.

En daar is plekke wat ek net ’n paar dae lank deurkruis het en wat binne-in my bly leef.

Want die geheue meet nie tyd nie.

Dit meet betekenis.

Dit bewaar wat ons verander het.

Dit laat vervaag wat geen diep spore agtergelaat het nie.

Daarom kan twee mense dieselfde gebeurtenis beleef en dit op teenoorgestelde maniere onthou.

Hulle bewaar nie die feit nie.

Hulle bewaar die betekenis.

En die betekenis is altyd persoonlik.

Met ouderdom leer ons ook ’n ander les.

Die geheue is nie onbeweeglik nie.

Dit verander saam met ons.

Dieselfde episode neem verskillende betekenisse aan op twintig, veertig, sestig of tagtig jaar.

Die gebeurtenis bly identies.

Die waarnemer verander.

En om die waarnemer te verander, beteken om die interpretasie te verander.

Hierdie ontdekking het my gehelp om my met baie dinge te versoen.

Ek het verstaan dat ek nie verplig was om alles op dieselfde manier te onthou nie.

Dat ek nuwe lesings aan ou ervarings kon gee.

Dat ek sommige dinge kon vergewe.

Ander kon verstaan.

Nog ander kon aanvaar.

Want die geheue is nie ’n hof nie.

Dit is ’n gesprek.

Soms streng.

Soms soet.

Maar altyd oop.

Daar is mense wat hulle lewe deurbring deur te probeer om die verlede uit te wis.

Ek glo nie dit is moontlik nie.

En miskien sou dit nie eens wenslik wees nie.

Want die verlede bevat die stof waaruit ons gemaak is.

Om dit uit te wis, sou beteken om onsself uit te wis.

Veel beter om dit te verstaan.

Veel beter om dit te organiseer.

Veel beter om te leer om saam daarmee te loop.

Wanneer ek vandag terugkyk, sien ek nie ’n reeks jare nie.

Ek sien plekke.

Innerlike plekke.

Sommige helder.

Sommige moeilik.

Sommige nog geheimsinnig.

Maar almal noodsaaklik.

Almal deel van dieselfde konstruksie.

Miskien is dit wat die tyd ons probeer leer.

Die geheue dien nie om terug te keer nie.

Dit dien om te verstaan.

Dit dien om kontinuïteit te gee aan wat ons gewees het.

Dit dien om te verhoed dat ons storie in ’n reeks losstaande episodes verander.

Aan die einde van die pad bly die herinneringe oor.

Maar nie op die oppervlakkige manier wat ons ons dikwels voorstel nie.

Hulle bly as gebiede.

As innerlike landskappe.

As plekke waarheen ons terugkeer elke keer as ons moet verstaan wie ons is.

Daarom beskou ek, ná soveel jare, die geheue nie meer as ’n funksie van die verstand nie.

Ek beskou dit as ’n vaderland.

’n Vaderland sonder grense.

Sonder vlae.

Sonder adres.

’n Plek wat my bly vergesel waarheen ek ook al gaan.

Want die geheue is nie iets wat ons besit nie.

Dit is die plek waarin ons bly leef, saam met alles wat van ons gemaak het wat ons is.

Die geheue is ’n plek.